

„Edinost“

Za vsa eskra na dan, razen nedelj in ponedeljkov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za vsa mesec 2 kron
Naročnik je plačevali naprej. Na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne odra.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 svč.); vsa Trsta pa po 8 stotink (4 svč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v petilo. Za več kratko naročilo s primernim popisom Poslana, osmrtnice in javne zabvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Val dopisi naj se pošiljajo uredništvu Nežankovani dopisi se ne sprejemajo Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravljalstvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravljalstvo, in sprejemanje inzeratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst..

Izjavitelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik koncesij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trst

Nekoliko polemike povodom „Celja“ o slovenski politiki.

VI.

Ne bodimo teoretiki in melanholiki, marveč bodimo praktični matematiki! Bodimo hladni in misleči politiki, ki ne padajo iz enega ekstrema v drugi. Ne varajmo se s tem, da si domišljamo obilost in jakost tam, kjer je v resnici ni. Predvsem pa: iznebitimo se frazérstva!

Tako nekako se (v jedru povedano) glase nauki, ki smo jih morali slušati od onih slovenskih politikov, s katerimi smo bili zašli v navskrižje radi celjskega vprašanja, oziroma radi kompromisnega predloga, stavljenega v »Slovenskem Narodu«.

Ta politika bodi torej hladna, računajoča, proračunovana! Iz kratka: isto bodi proračunovana, prilagodljiva se razmeram in dejstvom in modro izkoriščujoča razmere in dejstva! Da se torej poslužimo skupnega imena: naša politika bodi — po mnenju naših gg. nasprotnikov — oportunistična!

Ne oporekamo, ampak podpisujemo!

Katera politika pa je najbolj oportunistična?! Gotovo tista, ki nikdar ne pušča izpred oči cilja, ki si ga je stavila, oziroma, radi katerega je bila sploh zasnovana, in ki vsa svoja sredstva in poti izbira izključno le z ozirom na postavljeni si cilj. *Conditio sine qua non* za to, da je politika res zdravo oportunistična, to je, sloneča na podstavah prirojenega, zdravega, ne le dovoljenega, ampak neizogibno potrebnega, rekli bi, od javne morale legitimovanega egoizma, *conditio sine qua non* za to, pravimo, je: da politika ne pozablja ni za trenotek, da je le sredstvo, instrument za doseganje gotovih, določenih končnih ciljev, in da nikdar ne postaja cilj zase, ali pa lestevica za doseganje stvari, interesov, ciljev, ki niso identični s končnimi cilji, radi katerih je bila zasnovana in katerim izključno ima služiti ta politika!

Kakor povsodi na božjem svetu, kjer človeški intelekt deluje, vsvarja, preobrazuje življenje človeka ter pogoje za njegov razvoj, tako se tudi v nas Slovenceh pojavljajo o vsaki važni stvari različni nazori, različne sodbe, različna menjenja, a neizogibna posledica razlikam v sodbah o stvareh, ki so

važne za skupnost, so — stranke. Deljenje na stranke v nas Slovenceh ni torej nikako zlo, ampak je logična posledica našega razvijanja. Logična posledica našega razvoja je torej, ako vsi Slovenci ne hodimo po istih poteh, da nimamo torej v vsem iste »politike«.

Pač pa smo si mi domišljali dosedaj (tej veri ostajamo zvesti tudi danes), da imamo vsi isti končni cilj in da politika obeh naših glavnih strank in njiju nijansiranj stremi za istim ciljem!

A kateri je ta naš cilj? Menda edino le: bodočnost našega naroda! Naša politika bodi torej absolutno oportunistična v tem zmislu, da bo vsaka stranka ali nijansa v našem strankarskem življenju urejala svoje postopanje tako, da bo stremila za istim glavnim ciljem! In nikdar ne sme čut strankarske pripadnosti postati intenzivnejši, nego-li je misel na končni skupni cilj: nikdar ne sme radi instrumenta trpeti glavni cilj!

Ker hočemo vsi pripomoči do uresničenja naših narodnih aspiracij, mora biti tudi politika vseh strank narodna, a absolutno oportunistična v tem zmislu, da vsaka stranka izkorišča vsa sredstva, glede katerih je prepričana, da bodo povspeševala našo narodno politiko, in da se stranka nikdar — pa naj bo še tako vabljivo za nje posebno strankarsko korist — ne oddaljuje od glavne ceste na stranske steze, ki bi jo mogle odvračati od glavnega cilja . . .!

V politiki morejo biti nijanse. Ali temeljna barva politike vsake naših strank mora ostati narodna. Narod pa je družina, je velika skupina ljudi. Kar označemo kakor »narodno«, je lastno vsej tej skupini. Čim se torej predstavljamo svetu kakor narodna skupina, kakor narod in hočemo pred svetom braniti svoje specialne narodne interese ter uveljavljati svoje narodne, torej vsem lastne, skupne aspiracije, moramo imeti tudi skupno slovensko narodno politiko nasproti vnanjemu svetu, politiko, na kateri sodelujemo vsi!

Politika, ako naj bo narodna, torej služeča končnim skupnim aspiracijam, je torej — da zaključimo za danes — oportunistična le tedaj, ako je urejena tako, da predstavlja svetu narodno skupnost, jedinstvenost!

resnici. Med seboj moremo že tako govoriti.

Gospoda Topolkovića ni bilo prvega, ne drugega dne. Klara se je jako čudila. Prišel je četrti dan, a še sedaj ni bilo ni glasu o njem. Klara se je začela vznemirjati in je odločila poiskati zaročenca. Poslala je služkinjo na njegovo stanovanje. Vsa vrata so bila zaprta. Istega popoldne je prišel v hišo Dobranićev gospod Krajačić, suhljav človek, gladak in sladak po vnanjem, ali jako oster v resnici. Po svojem poklicu je bil odvetnik, a poznava je Dobranića jako dobro, ker je bil za prejšnjih let gospodu Krajačiću, tedaj siromašnemu pravniku, preskrbel hrano v raznih zagrebških hišah.

Krajačić je vprašal služkinjo: »Je-li gospod Dobranić doma?«
»Da, gospod, izvolite se potruditi v njegovo sobo, tam onkraj hodnika.«
Odvetnik je stopil v sobo stareca, katerega je nekoliko osepnil ta pojav.

»Servus humillimus, magnifice domine«, se je poklonil Krajačić, snel svoj klobuk v sobi, položil ga na postelj in vrgel svoje ročavice vanj. Zatem je sel poleg starega, pra-

Politični pregled.

V Trstu, 2. maja 1902.

Državni zbor. — Zbornica poslancev. — (Nadaljevanje brzojavnega poročila v številki od srede.)

Posl. vit. Kink je hvalil delovanje trgovinskega ministerstva, katero da je prevejano modernim duhom, obžaloval boj med veliko industrijo in malo obrtjo ter priporočal različne pripomočke za povzdigo raznih obrtnih strok.

Posl. Schunmeier je priporočal ministru, da izboljša razmere poštne manipulacij.

Posl. Schneider, Nitsche in Stojanec priporočali ministru, naj gre na roko obrtnemu stanu.

Posl. Hanich je podpiral poštarjev in poštnih ekspeditorjev zahteve po izboljšanju plač. Zahteval je tudi, naj se število obrtnih nadzornikov pomnoži.

Posl. Menger je odsvetoval uvedeno novih davkov, ker je davčna moč prebivalstva že dovolj izkoriščevana. Omenjal je, da se je ogrska industrija že tako močno razvila, da se iz Ogrske dovaža v našo državo industrijskih izdelkov za več milijonov vrednosti, česar ne bo smeti pustiti iz vida o sklepanju nagodbe z Ogrsko. Govornik je obžaloval, da se telefonična služba pri nas preveč zanemarja. Priporočal je vnovič svoj predlog, naj se najme posojilo 20 milijonov za popolnjenje telefonske mreže. Bavé se s tržaškimi javnimi skladišči je povdarjal govornik, da se je uprava istih sicer močno zboljšala, odkar jo je država prevzela od občine, ali vsejedno da je treba upravo še v marsičem zboljšati, ker ista stane sedaj državo dvakrat toliko, nego nosijo javna skladišča državi.

Po zaključnem govoru referenta dr. Baernreitherja bili so vsprejeti vsi v razpravi nahajajoči se naslovi.

Zbornica je prešla potem k razpravi o nujnem predlogu posl. Reichstätterja in tov., tičočem se katastrofe v rudniku Doblhoffa pri Toplicah.

Posl. Reichstätter je priporočal, naj se uvedejo strožje odredbe za varnost rudarjev.

Posl. Stein je naznanil, da mu je prišla brzojavka, ki pravi, da onih 15 delavcev, ki so bili v momentu eksplozije v rudniku, se niso mogli privleči na dan, vsled česar je sklepati, da so že vsi mrtvi. Po daljši raz-

križal nogi, nastavlil naočnike na nos ter izvlekel iz žepa neki papir, katerega je ponudil staremu. Le-ta je nemo gledal na papir.

»Iz tega papirja izveste, magnifice, da sem pooblaščenec gospoda Topolkovića.«

»Ali Vi ste menda došli radi tistih ženskih popravkov.«

»O tem mi ni ničesar znano in nimam prav nikakega navodila.«

»Kaj je torej?«

»Moje opravilo je povsem druge naravi. Po obveznici, katere original imam tu v rokah, dolgujete Vi Topolkoviću znamenito svoto, ki je, s šestodstotnimi obrestmi vred, ukujžena na Vašo hišo. Tu je obveznica; menda ne boste tajili svojega podpisa.«

»Zakaj bi ga tajil? Ali — — —.«

»Prosim, prosim, magnifice, takoj Vam razjasnim, katera prilika mi je dovolila srečo, da sem obiskal Vašo veleocenjeno hišo. Gospod Topolković mi je izročil to obveznico, da iztirjam kapital čim prej, cum sua causa seveda. Prišel sem, da Vam odpovem kapital, ter mi izvolite reči, kedaj naj pridem po denar. Odpovedni rok je, mislim, štirinajst

pravi je zbornica vsprejela nujnost predloga in predlog sam.

Predlog posl. Pernerstorferja, naj se ne obdržuje seja na dan 1. maja, bil je odklonjen in je bila večeraj zopet seja.

Nemški državni jezik in nemški konservativci. V nas je že davno dozorelo prepričanje, da bi nemški konservativci, kar se dostaje nacionalnih vprašanj, z ostalimi nemškimi strankami prav lahko vstopili tudi v formalno zvezo. Tradicije pok. pštenege Tirolca Greuterja so danes v nemških konservativnih popolnoma izginole. Danes pa nam je zabeležiti pojav, ki nas opominja, da se nemški konservativci pripravljajo, da vržejo od sebe vsako obzirnost do nenemških državljanov in da so vsprejeli princip brutalnega šovinizma Schönerejevega. Sedaj nastopajo že pozitivno in aktivno proti principu enakopravnosti in za princip germanizacije.

Iz lista »Südsteierische Presse« posnemljemo namreč, da se je glasilo nemških konservativcev štajerskih, »Grazer Tagblatt« izrekel za Schönerejevo zahtevo po zakonjenju nemškega državnega jezika. Povod rečenemu glasilu, da je svoje šotore postavilo tako v soseščine Schönerejevih, je bil ta, da je dr. Herold se svojo pritožbo na državnem sodišču radi čeških pobotnic pripomogel na čelu jednakopravnosti do zmage. »Grazer Volksblatt« izjavlja nam to, da Avstrija mora imeti svoj državni jezik in sicer nemški, ker bi sicer niti ne mogla obstati! Zato je — pravi — zadnji čas, da se nemščina uzakoni kakor državni jezik. To da bi bilo vredno znoja avstrijskih državljanov.

Tisti Slovenci, ki so vedno sanjali o nekakem katoliškem centru v avstrijskem parlamentu, o združenju vseh konservativnih življenj brez razlike narodnosti na podlagi jednake pravčnosti vsem, ki so dobili občutno ali potrebno lekčijo. Pa tudi tisti, ki so povodom celjskega vprašanja podtikali Čehom, češ, da so le zato tako nastopili, ker hočejo kovati prejšnjo desnico, torej iz sebičnih namenov, morajo danes uvideti, kako krivo so sodili. Evolucija v nemških konservativnih ni od danes in od večeraj in ne more biti neznan takim zrelim politikom kakor so Čehi, In Čehi, da bi si želeli zveze s takimi elementi, kakor so današnji nemški konservativci?! Tako domnevanje je vendar preabsurdno!!

Hladni do dna duše morejo Slovani vzeti na znanje izjavo v »Grazer Volks-

dni, da da! Evo, izvolite sami pogledati, štirinajst dni.«

»Gospod, Vi se motite« je jecljal Dobranić, bled, tresoč se in drže se z lakti ob naslonjač, »gospod Topolković bo v nekoliko dneh moj zet. To ni mogoče. Jaz moram sam govoriti žnjim o tem. Pošljimo po njega.«

»Prihranite si trud, magnifice; gospoda Topolković ni več v Zagrebu in ne verujem, da bi se skoro povrnil. Preselil se je na Dunaj, ker da je tam življenje ugodneje.«

»Ali — ali — Topolković — oženi mojo hčer — — — je zakričal stari poskočivši kvšku proti odvetniku.

»Da, v resnici. Da tudi v tem rešim nalogo svojega klijenta. Gospod Topolković me je pooblastil, naj Vam izjavim, da darove prepušča Vaši gospici hčeri, ali tkolnosti da so se tako spremenile, da nikakor ne vzame svoje Lucije.«

»Ne — — — je ne omoži?« je zakričal stari iz globine sreča. Lice mu je silno pordečelo, ustnici sti mu začeli drhteti, nogi upogibati se, glava mu je omahnila in zgrudil se je vznav v naslonjač. Z a d e l a g a je k a p. (Pride še.)

PODLISTEK

87

Vladimir.

Hrvatski spisal Avgust Šenoa, prevel M. C-1-š.

V.

Ves Zagreb se je silno razburjal, pripoveduje si cel roman o Vladimiru Milkoviću, ki je ustal od mrtvih ter se kakor grom iz jasnega pojavil v Zagrebu. Ugilalo, naklepalo in govorilo se je sem in tja, ali na tem ni bilo dvoma, da se je živ povrnil iz Madjarske, da je govoril z nekoliko znanci, in prvi s pošto zapustil mesto ter se brčkone podal na Dunaj. Tetka Pavlina je dokazovala to Dobranićevim jako občirno, ne oziraje se o tem ni malo na Lucijo, kateri je vsaka beseda z nožem rezala v srce. »Došlo, prešlo, pa je dobro!« je govorila dobra teta, »reci: »Hvala Bogu!« draga Lucija; nisi ti ne prva, ne zadnja, kateri se je tako zgodilo. Moža imaš na udi. Bodi pametna, drži se tega, ker, draga dušica — no, menda me razumeš — koledar se ne šali; tvoji možitvi ne treba drugega več nego male ceremonije svečeniške, da — — — tudi po imenu, kar si v

blattu. Tudi po zvezi nemških konservativcev s Schönererjem ostaja uzakonjenje nemškega državnega jezika utopija. Dobro pa je, da so nemški konservativci začeli glasno govoriti, kar mislijo in čutijo. Čim jasneje bo položeno, čim izraziteje se bo kazalo nacionaliziranje vseh nemških strank, tem hitreje se bodo gladile poti za tako razvrščene strank v parlamentu, kakoršnjega jedinega — po našem mnenju — si morajo želeli Slovani in ki se je prvokrat pojavilo na glasovanju o celjski postavki. Vsako računanje na slovanski strani s kakimi namišljenimi zmernimi elementi med Nemci le škoduje, ker kali situacijo, bega pojme in zavlačuje na naši strani potrebno parlamentarno organizacijo. Med Nemci ni zmernih in ni pravičnih v nacionalnem vprašanju. O tem nas je poučil »Grazer Volksblatt«. Zapravnimo si to. Če Slovani avstrijski nočejo biti samomorilci, morajo proti nemškemu narodnemu taboru postaviti slovanski narodni ta'or. Veliki boj med tema dvema taboroma se mora izvojevati. Potem še le bo možno govoriti o razvrščanju strank po političnem mestu po narodnem mišljenju.

Vlada in Italijani. Vlada se je povrnila k prejšnji uredbi. Nekdaj je bil v Tridentu namestništveni oddelek, kateremu je načeloval poseben dvorni svetovalec, ki je bil voditelj tamošnjemu okrajnemu glavarstvu. V tej uredbi je bila izražena nekaka samostojnost južnega Tirola. Grof Badeni je bil odpravil mesto dvoroga svetnika in s tem je odpal tudi rešeni namestništveni oddelek. Razmerje med vlado in južnotirolskimi avtonomisti se je poojstrovalo bolj in bolj, dokler ni v najnovejši čas zadobilo zopet nekoliko bolj ublažene forme, kar se izraža ravno v imenovanju sekcijskega načelnika barona Forstnerja dvornim svetnikom v Tridentu.

Dalje poroča »Neue Freie Presse«, da se skoro zopet prične pogajanja med vlado in tirolskimi Italijani. Vlada da je pri volji deloma ugoditi Italijanom glede administrativnega ločenja. Težave pa da delajo sedaj nemške stranke, ker reklamirajo neke obšine v dolinah Fleims in Fussa za nemški Tirol.

Težke obtožbe proti banu grofu Khuenu Hedervaryju. Iz poročila o seji državnega zbora minolega torka so posneli čitatelji, med drugim, tudi to, da so poslanci Ferri in tovariši interpelirali radi tega, ker je bila po nalogu deželne vlade v Ljubljani konfirirana neka brošura, spisana od bivšega hrvatskega poslanca dra. Frana Potočnjaka, v kateri nazivlje le-ta bana hrvatskega »prostege sleparja«. Brošuri je naslov: Iz dežele brezpravja in demoralizacije, ali namestnik kraljev — prost slepar.

Dr. Potočnjak opira svojo obtožbo na sledeča dejstva:

Ogrski državljani Julij Ertl je imel v najemu posestvo Hedervar (last banovo) za letnih 10.000 gld. in je pri tem izgubil vse svoje premoženje. Na tem da je kriv grof Khuen Hedervary, ker je trdil, da posestvo meri 1000 oralov, dočim jih v resnici meri le 750. Neresnična je bila tudi trditev, da na posestvu ni inundačijskega vodovja, močvirij in megle. Pšenica, pokazana Ertlu, ni bila s posestva Khuenovega, ampak od drugod za setev. Iz vseh teh razlogov je Ertl v nekem izdanem spisu imenoval grofa Khuena »prostege sleparja«. Na to je Khuen Hedervary tožil Ertla na porotnem sodišču v Rabi, a sodišče je poslednjega oprostil. Na to je grof Khuen Hedervary uležil pritožbo ničnosti na najvišje sodišče, a tudi to sodišče je odklonilo banovo pritožbo.

V teh razsodbah dveh instancij vidi dr. Potočnjak difamacijo grofa Khuena, ki ga dela — Khuena — nesposobnega za opravljanje javne službe. Načelnik kakih dežel ne more biti mož, katerega porotno sodišče ne more ščititi pred čast jemajočim naslovom »prost slepar«.

K vsebini interpelacije Potočnjakove se še povrnemo.

Tržaške vesti.

Odbor političnega društva »Edinost« bo imel jutri zvečer ob navadni uri svojo sejo.

Praznik 1. majnika. Tržaški delavci so včeraj vendar slednjič dosegli svoj pravi delavski praznik, a bil je to res praznik v pravem pomenu besede. Delo v vsem mestu je popolnoma mirovalo, vse prodajalnice so bile zaprte in ljudstvo se je v praznični obleki sprehajalo po mestu in okolici. In prav

je to. Zakaj bi delavec, ki z delom svojih rok oploduje vse gibanje v človeški družbi in ki je važen činitelj tudi na kulturnem polju, ne imel vsaj enkrat v letu svojega praznika? Zakaj naj bi delavec ne mogel vsaj enkrat v letu reči: »to je naš dan!«

Veseliti pa mora vsakogar, da so delavci včeraj se svojim uzornim vedenjem pripomogli do tega, da je bil 1. majnik res vesel in lep praznik, ne pa spojen z nemiri in hrupnimi demonstracijami.

Kakor smo bili že v naprej naznanili: imeli so delavci včeraj zjutraj velik delavski shod v gledališču »Politeama Rossetti«.

Gledališče je bilo natlačeno do zadnjega kotička. O 10. uri in pol je nastopil ves odbor tuk. demokratičnega društva — izvzemši predsednika Ueckarja, ki je prišel par minut pozneje.

Po odprtju zborovanja in pozdravu od strani g. Ueckarja v navadnih frazah, se je vršila volitev predsedništva. Izvoljen je bil Ueckar, tajnikom pa Oliva, da si je bilo mnogo onih, ki so zahtevali, naj bi tajnikoval g. Pittoni. Ker je bil Pittoni prvi slavnostni govornik, se je Ueckar odločil za Olivo.

Pittoni je govoril jako dobro. Osebito nam je ugajal, ko je šibal mestno gospodarstvo tržaško, tržaški krivični volilni red in pa magistratovo neracionalno in nezakonito gospodarstvo v okrajni bolniški blagajni.

Govornik je pa tudi razpravljal o staroslavnem sovražstvu, ki je vladalo med tržaškimi delavci slovenske in laške narodnosti in ki žalibog (vsaj deloma) vlada še danes. Govornik je priporočal bratstvo in spoštovanje mej delavstvom, ter še posebe hvalil in slavil energično nastopanje slovenskih delavcev, ki so povsod i v — prvih vrstah!

Ko je še zahteval, naj izgine vsako sovražstvo mej Slovenci in Italijani, je naznanil, da mu bo sledil slovenski govornik v osebi g. Kopača. Pittoni je žel občo pohvalo, a največjo pohvalo mu izrekamo mi še na tem, da je bil njegov govor brez vsake osti, ki bi bila žaljiva za našo narodno stranko.

Tem bolj moramo obžalovati, da se naslednji slovenski govornik ni mogel vzdržati v milieu-u, ki bi bil odgovarjal slavnosti trenutka. Tudi te prilike ni mogel opustiti g. Kopač, da ne bi se (po svojem znanem načinu) zaganjal v nacionalne stranke. Kakor mu je že navada v njegovem hlaстанju po efektih, je Kopač nastopil bolj teatralično in je že kar v prvem odstavku svojega govora začel rohneti proti »bedastemu nacionalizmu!« — Očividno govorniku ni bilo do tega, da bi slovenskemu delavcu označal pomen tega delavskega praznika, ampak z bobnečimi praznimi frazami se je lovil za — svojo lastno popularnostjo.

Napadal je »bedasti nacionalizem« in kapitalizem. Ker je govoril neposredno za g. Pittonijem, je njegov teatralični, za efekti loveči se nastop tem neugodnej kontrastiral z dostojanstvenim nastopom prvega govornika. Ako se je laški govornik ogibal vsakega napadanja na »bedasti nacionalizem«, bi bil menda tudi g. Kopač storil mnogo boljše, da bi posnemal laškega govornika, nego pa da je v kem trenutku žalil vse one, ki niso njegovega mnenja!

Mej tem, ko nas je Kopač imenoval »bedake« — menda v plačilo navzočim narodnim delavcem za to, da so se v imenu solidarnosti združili z ostalim mejnarodnim delavstvom — je Pittoni priporočal največje spoštovanje tudi onim, ki niso in ki nočejo biti internacionalisti.

»Skušajmo, da jih pridobimo! In ako to ni mogoče — jih moramo vse eno spoštovati, ker le tako pridemo do občeg a ugleda!«

Tako je govoril Lah! — »Slovenec« pa ne more drugače, nego da pljuje v svojo lastno skledo! Sicer pa se z g. Kopačem že še pogovorimo o »bedastem nacionalizmu!«

Za Kopačem je nastopil nemški govornik, kateremu pa nismo mogli dobro slediti, ker je bil veliko pretih in smo bili mi preoddaljeni od odra. Obhod po mestu je bil lepo urejen in se je izvršil popolnoma mirno, dasi se ga je udeležila ogromna masa delavstva in je bilo ob straneh na tisoče in tisoče radovednega naroda. Redarstvo ni imelo nikake situosti, ker je delavstvo samo skrbelo za red in sicer po določenih rediteljih, ki so imeli posebna znamenja. Vse, vse je bilo lepo in mirno, le g. Kopač bi bil moral izostati s svojim res »bedastim« žaljenjem.

Da je včerajšnji praznik 1. maja izpal tako lepo, zahvaliti se inamo seveda tudi

krasnemu vremenu, ki je izvabilo že zjutraj na vse zgodaj velike množice ljudstva vseh slojev, posebno mladine v gozdič nad sv. Ivanom ter k Lovcu. Popoldne pa so bili vsi javni prostori polni občinstva, medtem ko je mnogo meščanov odšlo na izlete v bližnjo okolico po železnici, parnikih, tramvajih, vozovih in peš.

In kakor predpoludne sta tudi popoldne in večer minola brez vsacega nereda. Prav je tako! In na tem je v prvi vrsti čestitati delavstvu samemu.

O gibanju v škofljah tržaško-koperski in poreško-puljski. Na Dunaju izhaja joči »Parlamentär« piše med drugim: »Zistematično odpravljene narodnih propovedi in molitev na bogoslužju in brezobzirno navvajanje latinščine in italijanščine kakor cerkveni in liturgični jezik v slovenskih in hrvatskih cerkvah gre za tem, da se Primorje — neznatni italomanski manjšini v prilog — poitalijanči in preparira pour le roi d'Italie. To pada v oči, da se Slovenci in Hrvatje takim nakanam ne morejo udati, ako nočejo izvršiti narodnega samomora in državnega izdajstva. V Primorju je bilo v minolem stoletju še mnogo cerkv, v katerih se je vršilo staroslovensko bogoslužje po rimskem obredu. Italomani in latinizatorji pa si sedaj ne dajo miru, nameščajo v slovenskih in hrvatskih župnijah samo Italomane, a patrijotičninarodne duhovnike premeščajo v ptuje župnije, da bi tako udušili slov. bogoslužje.

Potem omenja »Parlamentär« sedanje verako gibanje med Slovenci in piše dalje:

»To postopanje je veličastno za Slovence in Hrvatje, da se ne dajo narodno zatrepi; in naj se Italomani še tako trudijo in napenjajo za to. Zamena v obredu se vrši med Hrvatji in Slovenci pod geslom povrnitve k svetima slovanskima apostoloma Cirilu in Metodiju; to je Bogu prijetno delo in tem patrijotičnejše ker je s tem podan neomajljiv dokaz o religioznosti slovenskega in hrvatskega naroda. Da umemo to razpoloženje, treba imeti pred očmi položaj prim. Slovencev in Hrvatov in imeti v spominu, da na državnih in deželnih uradih vlada italijanščina a večina prebivalstva Primorja pogrša narodno vsakega varstva.«

Dalje omenja »Parlamentär«, kako Hrvatje na kvarnerskih otokih trdno branijo staroslovensko bogoslužje po rimskem obredu in kaj je škofjski sinod na Krku vse ukrenil v ta namen, ter zaključuje:

»Ti sklepi škofjskega sinoda so značilni za ohranitev staroslovenskega liturgičnega jezika med katoliškimi Hrvatji na kvarnerskih otokih. Zadnji čas je bil, da se je hrvatsko svečeništvo spravilo na delo, da ta drogoceni zgodovinski zaklad reši pred požrešnostjo latinizatorjev in Italomanov. In razveseljivo je da bodo Hrvatje v Dalmaciji sledili izgledu svojih soplemenjakov na kvarnerskih otokih.

Pogreb pokojnega Antona Suban, ki se je vršil včeraj popoldne ob 2^{1/2} uri, je bil dokazom velikega spoštovanja, ki ga je užival pokojnik, oziroma, ki ga živjajo njega ostali.

Pred mrtvaškim vozom je stopala deklica, noseča na blazini bel venec v znak pokojnikove mladosti. Za to je stopal mladenič »Kolaš«, ki je nosil bel venec z narodnimi trakovi in z napisom: »Pevsko društvo »Kolo« — Svojemu vrlemu pevcu«. Ob straneh sti stopali dve v belo oblečeni deklici, držeči v rokah konce omenjenega traka. Ob straneh dvoprepnega zlato-modrega voza je stopalo 6 belo oblečenih de'lic. Na mrtvaškem vozu pa smo opazili mnogo lepih vencev, med katerimi dva z napisi: »Nepozabnemu sinu Antonu — Žalujoči stariši« in »Nepozabnemu Antonu — Družina Švagel«. Za mrtvaškim vozom je stopala velika množica, med katero smo opazili odbor »Kolaš« s predsednikom na čelu.

Tak mrtvaški sprevod in za tako mladega človeka je mogoče, le v nas narodnih delavcih. To naj bo v tolažbo žalujoči družini pokojnikovi in v spodbudo nam vsem.

Na izrecno prošnjo družine pokojnikove izražamo iskreno zahvalo vsem onim, ki so kakorsibodi tolažili blagega pokojnika v njega dolgi in mučni boleznii, kakor tudi onim, ki so darovali venec, se udeležili po greba, ali kako drugače izkazali zadnjo čast pokojniku.

Posebe se zahvaljuje pevskemu društvu »Kolo« za miło petje ob mrtvaškem odru, za podarjeni venec itd.

Konečno naj omenjamo še, da je pogreb kaj lepo priredilo podjetje Enei oziroma Mo-

zetič. To podjetje bodi našincem priporočeno tem bolj, ker streže točno, po jako zmernih cenah in v našem jeziku. Tudi o takih žalostnih prilikah ne pozabljajmo gesla: »Svoji k svojim!«

Štrajk. V čistilnici riža na Campo Marzio je stopilo te dni nad 100 delavcev v štrajk. Vodstvo je dovolilo 10% povišanje plačila, na današnjem zborovanju pa so delavci odklonili to ponudbo ravnateljstva.

Štrajk traja torej dalje. No, tu moramo zabeležiti neki čin gospoda ravnatelja, kateri čin je živo obžalovati, ker je globoko žaljiv za delavce in more le ogorčati ter ostriiti razmerje med delodajalci in delaci. G. ravnatelj je namreč, vozé se na kolesu po ulici, upil na delavce: »Ali še niste gladni?«

Mi menimo, da ravnateljstvo more vsprejeti ali odkloniti zahteve delavcev. Pa tudi če bi bile te zahteve pretirane, nima radi tega še nikdo pravice zasmehovati delavce. To kaže na einizem in trdosrčnost, ki ni nikomur v čast.

Še z občne zboru ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metodija. — (Zvršetek.) — Gospa Ponikvarjeva je zaključila:

Prežalostao je, če pomislimo, za koliko desetletij smo me zaostale za drugim ženstvom! Mej tem, ko ženstvo drugod prireja shod za shodom, društvu za društvom, peticije na vse strani, smo pa me ravno tam, kjer smo bile pred dvajsetimi leti, glede našega duševnega življenja. Obzorje naše je tako ozko, tako malenkotno, da ne vidimo čez meje našega domačega ognjišča. Obzorje naše pa se ne bo nikakor širilo le doma med štirimi stenami. Naravno in prav je, in naša najsvetejša dolžnost je, da je naša prva skrb posvečena naši lastni deci in lastni družini! A poleg družinskih dolžnosti ima še sleherni človek tudi obče človeške in narodne dolžnosti. Saj pravi naš dični pesnik:

Ne samo, kar veleva mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!

Pogledati moramo tudi me v svet in ne smemo zatiskati si oči in ušesa za tuje gorje. Ne mišlimo končati pa, da je že vse v redu, če smo svojim dragim oziroma svoji deci preskrbele ugodnega bivališča, dobre hrane in obleke! S tem ni še dovršeno vse. Človek ima pač kaj boljšega, kaj višega nego samo telo, človek ima srce in razum! Blažiti si moramo in vzgajati razum! A česa naj dajamo svojim dragim, ako je naše srce tako prazno in naše obzorje tako tesno?! Temu se mora tudi odpomoči in mislim, da bi jako koristila predavanja: o vzgoji, o higijeni, o šolstvu, o literaturi in sploh taki podučni sestanki, za katere bi naprosile nekatere požrtvovalne dame in gospode.

G.a predsednica je na to sprožila misel, da-li ne bi kazalo ustanoviti »I z o b r a ž e v a l n o ž e n s k o d r u š t v o«? Zborovalke so pa bile proti temu z ozirom na dejstvo, da imamo itak že toliko društev.

G.a predsednica je stavila drug navet: Ali ne bi kazalo razširiti delokrog ženske podružnice v tej smeri, da bi ista prirejela predavanja? Ta predlog je bil sprejet z odobravanjem. Na to je menila g.a predsednica, da bi se moral poleg odbora izvoliti še izobraževalni odsek, a natančneje delovanje in postopanje naj bi se določilo v odborovi seji.

Ko je bila rešena zadnja točka, t. j. volitev novega odbora (katere vspeh je bil že objavljen), začel je drugi del: »Domača zabava«. Za to je skrbel s svojim lepim petjem vrli zbor bratovščine sv. C. in M. Da so se vse točke dobro pelé pod spretnim vodstvom g. Švaba, to se umuje, saj je zbor itak že na dobrem glasu. Pohvaliti moramo tudi gg. diletante, ki so tako dobro proizvajali igro: »Ne udajmo se!« Pohvaliti moramo posebno gospici Rapotee in Primožič ter gospode: J. Gregorič, F. Vrabec, M. Švab, J. Gregorič II. Igra je kaj ugajala, o čemer je pričalo glasno odobravanje. Deklica Vera Ponikvar nas je kar presenetila s svojim sigurnim nastopom in lepim prednašanjem deklamacije Svetinja. Ljubka Ivanka Frluga je bila prava igračica na odru, le škoda, da je nje glasek prešibek. Na kratko: program se je vršil torej točno in vestno na zborovanju in na zabavi, na čemer bodi hvala č. gg. odbornicam, gg. pevcem in diletantom.

Zavaliti pa se ne moremo onemu sl. občinstvu, katerega ni bilo. Ista pesem kakor v Barkovljah! Kaj je temu vzrok? Ali se je res ohladila ljubezen za družbo sv. Cirila in Metodija? Ne, to ne more, ne sme biti! Pred nedavnim bil je neki članek v

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvc. za besedo: za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglašaji za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 glid. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvc.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodih in buteljkah
Perhauc Jakob ulica delle Acque 12
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Nepregorljive mrežice.

Vitez D. v Trstu, Piazza Negozianti št. 1.
priporoča slavnemu občinstvu svoje nepregorljive mrežice (retine) „Meteor“ in vse druge priprave za plinovo luč „Auer.“

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladničarna
svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna

Pekarna in sladničarna Jakob Jellen v Trstu, ulica Sette Fontane št. 13. priporoča 3 krat na dan svež kruh in velik izbor sladice. Sprejema v pecivo bodisi testo za navaden kruh ali sladice. Zaloga moke iz prvih ogerskih mlinov.

Konrad Jacopich trgovec z jedilnim blagom v Trstu, Piazza Barriera priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, navadnega in najfinjšega olja, najfinjše testenine, nadalje moke, otrobov, žito, ovasa itd. po jako nizkih cenah. Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. Ceniki franko.

Skladišče vina ulica Acquedotto št. 23. Prodaja vina n^a sodih in buteljkah. Fine pašne in dezertne vina na debelo in drobno, franko na dom po najugodnejših in konkurenčnih cenah.

Prodaja vina „Ai Maestri“ v ulici Valdirivo št. 17. Slavnemu občinstvu se nanaša, da se od danes naprej točijo sledeča vina: refošk črn po 28 nvc., bela rebnla iz Brd po 28 nvc. Za družine po ugodnejših cenah. Opolo iz Visa po 28. novč. Za obilen obisk se priporoča ter že v naprej zahvaljuje.

Vsak zamore moja vina analizovati in ako jih vdobi ponarejenat vdobi 100 glid. nagrade.

Odlikovani z dvema zlatimi in bronastimi kolajnami

Fran Hlavaty

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angleškem in francoskem vzoru izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjšega. — Najfinje testenine, po jako nizkih cenah, ter moke, žita, ovasa, otrobi. — Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. — Cenike razpošilja franko. Priporoča se pri najsolidnejšem delu in ozmernimi cenami.

Ivan Angeli

ulica Canale 5
zraven cerkve sv. Antona novega

je edini tovarnar čopičev vseh vrst in ščetk, nahajajoč se na tržaškem trgu ter zamore konkurirati z vsakomur.

VELIK IZBOR velikih ščetk od grive ai koreniki tudi malih. Angleške ščetke za čistiti obuvala, neprelomljivi ameriški glavnik, angleške ščetke za zobovje čistiti, specialitete za parfumovanje angleškega in domačega izdelka vse po jako znižanih cenah.

Velika zaloga krojnega blaga.

Krojaška zadruga

vpisana zadruga z omejeno zavezo
GORICA Gosposke ulice 7 **GORICA**
Priporoča vse v to stroko spadajoče blago ter jamči za pošteno in solidno postrežbo.
Cene stalne brez pogajanja.

Dr. Rosa Balsam

Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 glid., mala 50 nvc. po pošti 20 nvc. več.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nvc., po pošti 6 nvc. več.

Varilo! Vsi dell embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“
Praga, Malastran 203, vogal Nerudove ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva

XXII. ces. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrotne namene.

Ta denarna loterija, ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 17 822 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.850 kron. Glavni dobitek znaša v gotovini:

200.000 kron

Žrebanje nepreklicno dne 12. junija 1902. Jedna srečka stane 4 krome.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Duna u. III., Vordere Zollamtsstrasse 7 in v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brozjavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupec srečk.

Srečke se dopošljejo poštnine prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddelk za državne loterije.

Paglianovo mazilo (sirup)

za osveženje in čiščenje krvi

prof. Ernesta Pagliano

nečak pokojnega profesorja Hieronima Pagliano

je bilo predloženo zdravstvenem vodstvu min. za notranje posle, koje je dovolilo razprodajo. Odlikovano na narodni farmacevtski razstavi 1894 in na higijenični narodni razstavi 1900 z zlatimi kolajnam.

Dvor višjega sodišča v Lucca je izdal razsodbo po koji ima tvrdka Hieronima Pagliano izključno pravico postopati proti vsakomur, ki bi razpečaval ponarejanja, ter je ob jednem prišodil tvrdki vse sodne trške in odvetniške troške provzročene do leta 1897.

Naš sirup je ravno isti, kojega je izumil 1838. pok. naš stric prof. Hieronim Pagliano ter huanimo njegove izvorne recepte, s kojimi se je dokazala resnica. Vsi ti dokumenti ki so pisani z njegovo lastno roko, so bili predloženi pristojnemu sodišču.

Pozivljamo vsakogar, da prekliče; to zadošča v dokaz resnice, koje smo vedno trdili in razkrili brezvestne laži gotovih špekulantov. Zgotaj označene listine zamore si vsakdo ogledati. Ogibajte se vedno ponarejanj in zahtevajte vedno izdelke, koji nosijo na lončku in ovitkih našo varstveno znamko. Tvrdka nima družic. **Napolj 4, Calata S. Marco.**

FONOGRAFI - GRAFOFONI

PRIREJENI CILINDRI

za koncerte

(najboljši na svetu)

tudi na plačevanje

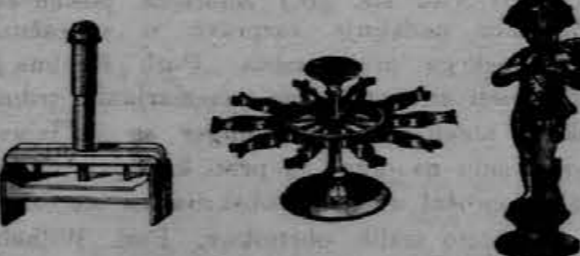
v obrokih.



PEČATI, PEČATNI ROČI

umetno izdelani pečati,

v velikem izboru



Odlikovani grafični zavod E. Freisinger

tvrdke

Avogadro & Altarass

Trst. - Corso št. 2.

Pečati za numeriranje in paginiranje.

Graviranja.

Stroj za ljuknjanje kolkov itd.

Trakovi, barvane pekatne blazine in pripadki za pisalne stroje.

Specialiteta napisane plošče in črke

od kositra, bronca, emajlovanega ali izbočenega železa.

HELIOGRAFIČEN PAPIR

pozitiven ali negativen za reprodukcije s pomočjo svetlobe.

MEHANIČNA DELAVNICA

za popravljanje in čiščenje pisalnih strojev vseh vrst.

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“

tvrdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti giedališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stau po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Gostilna „Al Transwaal“.

prej „Antico Gobbo“ Via dello Scoglio.
(nasproti Drejevi pivovarni)

Podpisani priporoča I. vrste istrska, vi-pavska in dalmatinska vina, refošk, kraški teran, Opolo, prosek, nadalje Dreherjevo pivo, Plzensko in Spaten v botiljkah.

Domača kuhinja vedno pripravljena. Kroglišče. Svojim rojakom se topla pripotoča

Fran Benčič, krčmar.

Posojila

proti povrnitvi v 7 in pol letih vdobe c. kr. častništvo, vladni, mestni in železniški uradniki ter vdove kakor tudi uradniki podjetij in privatni uradniki, ki so udje kaknega penzijskega zaklada.

Posojila se dajejo proti varščini na nepremičnine, urednostne listine, renté, vžitke, zavarovalne police itd.

Obrniti se na Hinko Giberti, ul. Canale 7, I

Spoštovane slovenske gospodinje!

Zahtevajte pri svojih trgovcih

NOVO

Ciril-Methodijevo

cikorijo.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?

— Grem kupit par čevljev!

— Svetujem Vam, da greste v

ulica Riboržo št. 25 po domače

k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste

obuvala za moške, žensko in otroke.

Isti popravlja male stvari brezplačno

vsakovrstno obuvalo ter sprejema naročbe na debelo in drobno.

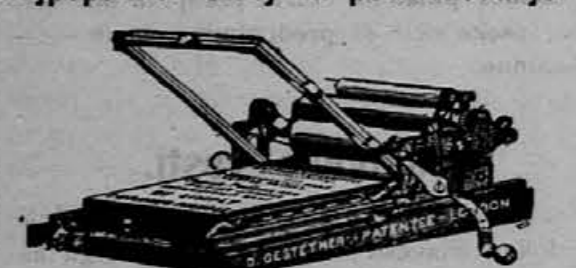
Lastnik: Peter Rehar.

Najboljši in najpopolniji pisalni stroj, z 10 letnim jamstvom.



THE AUTOMATIC CYCLOSTYLE.

Najpopolniji stroj za pomnoževanje.



Velik izbor najnovejših električnih predmetov kakor: Žepne svetilnice za zdravnike in fotografe, naprsne igle itd.

Velika higijenična novost: ELASTICNI TAPETI (za čiščenje obuvala) izgotovljeni v močni jekleni žici, uvedeni v prvih bolnišnicah, zavodih prodajalnicah itd. itd.

Pomnoževalni stroj: „OPTIMUS“ (popolniji Sapirograf) Kr 28.— v velikosti 22 x 33 cm.